

Orientacja religijna i poczucie sensu życia krótko i długoterminowych więźniów recydywistów

Streszczenie w języku polskim

Przedstawiona praca ma na celu udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące kształtowania się noetycznego wymiaru osobowości więźniów recydywistów penitencjarnych. Odnoszą się one do jakościowych elementów osobowości u osób skazanych takich jak poczucie sensu życia, orientacja religijna, system wartości, w kontekście strategii radzenia sobie ze stresem oraz dolegliwości więziennych. Badania przeprowadzone składają się z pięciu części. Część pierwsza: Badanie I, odnosi się do pierwszego pytania badawczego dotyczącego zróżnicowania więźniów (n=257) i mężczyzn wolnych (n=157) w zakresie mierzonych zmiennych. Kolejna części to Badanie II, III, IV, V-e dotyczące wyłącznie więźniów recydywistów (n=257). Badanie II odnosi się do drugiego pytania badawczego dotyczącego związków pomiędzy mierzonymi zmiennymi (orientacji religijnej, poczucia sensu życia, wartości, strategii radzenia sobie ze stresem, dolegliwości więziennych) oraz przewidywanym czasem osadzenia, czyli wysokością orzeczonego wyroku. Badanie III, z kolei odnosi się do trzeciego pytania badawczego dotyczącego relacji pomiędzy mierzonymi zmiennymi a czasem odbytej kary pozbawienia wolności. Badanie IV, odnosi się do czwartego pytania badawczego dotyczącego zmian orientacji religijnej więźniów wraz z wiekiem i innymi wybranymi zmiennymi. Badanie V, zaś odnosi się do zmian poczucia sensu życia więźniów.

Przeprowadzone przeze mnie badania ukazało, że istotnie mężczyźni nigdy nie karani i więźniowie różnią się ze względu na orientację religijną, poczucie sensu życia, wartości oraz strategię radzenia sobie. Co uprawnia do ostrożnego przyjęcia wniosku, iż sytuacja uwięzienia jest okolicznością oddziałującą na dynamizujące osobowość jej jakościowe elementy. Ponadto moje badania wskazują, że poczucie sensu zmienia się wraz z pobytem w zakładzie karnym wedle następującego wzoru. W początkowych etapach uwięzienia występuje obniżenie poczucia sensu życia i dominacja religijnej orientacji poszukującej. Z czasem jednak, gdy dochodzi do utrwalenia się religijnej orientacji wewnętrznej wzrasta ogólne poczucie sensu życia wśród więźniów i ma to również wpływ na charakterystyczne adaptacje w postaci strategii radzenia sobie ze stresem. W świetle uzyskanych danych można uznać, że potrzeba sensu życia, wynikająca z konstytucji poznawczej człowieka - motywuje go, oddziałuje na sferę afektywną, dynamizuje życie,

na różnych etapach rozwojowych. Jest również uniwersalną siłą zależną od religijności wewnętrznej. Zasoby sensotwórcze i religijne mogą więc przeciwdziałać patologiom psychicznym i społecznym oraz sprzyjać skutecznej i trwałej resocjalizacji osób poddanych karze pozbawienia wolności. Obecne badania stanowią punkt wyjścia i punkt odniesienia dla dalszych badań i rozwoju teorii w obszarze.

Słowa kluczowe: więźniowie recydywiści, poczucie sensu, orientacja religijna, noetyczne elementy osobowości, radzenie sobie ze stresem, dolegliwości więzienne, czas uwięzienia

Religious orientation and sense of meaning of life of short- and long-term recidivist prisoners

Streszczenie w języku angielskim

The presented study aims to answer questions about formation of the noetic dimension of personality within population of penitentiary recidivists. They relate to the qualitative elements of personality of people convicted for imprisonment, such as the sense of meaning in life, religious orientation, system of values, in the context of coping strategies and incarceration discomfort. The research carried out consists of five parts. The first part: Study I, refers to the first research question concerning the differentiation between prisoners ($n = 257$) and nonconvicted men ($n = 157$) in terms of the measured variables. The next parts are Studies II, III, IV, V-e concerning only recidivist prisoners ($n = 257$). Study II refers to the second research question concerning the relationships between the measured variables (religious orientation, sense of life, values, coping strategies, incarceration discomfort) and years of the imposed sentence. Research III, in turn, refers to the third research question concerning the relationship between the measured variables and served time of imprisonment. Study IV relates to the fourth research question on changes in prisoners religious orientation together with age and other selected variables. Study V refers to changes in the sense of meaning in prisoners' lives.

The carried-out research showed that men who were never incarcerated in comparison to prisoners - indeed differ in terms of religious orientation, meaning in life, values and coping strategies. Which entitles to accept cautiously a conclusion that imprisonment is a circumstance that has an effect on motivational qualitative elements

of personality. Data obtained in the research also suggest that sense of meaning changes with phases imprisonment according to the following pattern. In the initial stages of imprisonment, there is a decrease in the sense of meaning in life and the dominance of religious seeking (Quest) orientation. Over time, however, when Intrinsic religious orientation is consolidated, the general sense of life increases among prisoners and also influences the characteristic adaptations in the form of coping strategies. In the light of the data obtained, it can be concluded that the need for the meaning of life, resulting from the cognitive constitution of man which motivates him, affects the emotional sphere, dynamizes life at various stages of development. It is a universal force dependent on intrinsic religiosity. Sense of meaning and religious resources can be considered as factors preventing psychological and social pathologies, also they may have effective and lasting impact on rehabilitation of prisoners. These studies add new perspective to the existing literature on noetic dimensions of personality and provide new data about population of penitentiary recidivists in Poland, in that understanding they might be considered as benchmark and foundation for further research in the field of penitentiary psychology.

Keywords: recidivist prisoners, sense of meaning, religious orientation, noetic elements of personality, coping with stress, incarceration discomfort, time of imprisonment